

---

a híd terjesztése pártfeladat volt...

BRINDZA KÁROLY

Vidéki munkásmozgalmi gócban, Topolyán, szülővárosomban éltem a második világháború előtt. Itt cseperedtem fel, serdültem ifjúvá, és itt kapcsolódtam be az osztályharcos munkásmozgalomba az 1930-as évek derekán. Ez pontosan arra az időre esett, amikor az ifjúsági folyóiratként induló HÍD végérvényesen a marxisták kezébe került. Ettől az időponttól kezdve öt éven át a HÍD állandó olvasója és egyik terjesztője voltam, így hát módomban állt megfigyelni, milyen hatással volt e folyóirat a magyar dolgozókra.

1935 végén indult Topolyán a NÉPSZAVA című ellenzéki lap is, melyet a párt megbízásából hamarosan átvesz Jakša Damjanov szabadkai ügyvéd. Ezzel a párt egy mozgalmi hetilaphoz és 1936-ban egy társadalmi, irodalmi és kritikai folyóirathoz jutott. Nagy szó volt ez a minden haladó gondolat elfojtására törekvő királyi-katonai diktatúra nehéz évei után. Megjelenésüket a magyar dolgozók a forradalmi munkásmozgalom felújítására szóló jeladásként fogták fel, és így is jártak el. A munkásosztály és a haladó értelmiség a lapot, illetve folyóiratot, indulásától kezdve a magáénak vallotta, és gondot viselt terjesztéséről. A terjesztés módszerét, sőt a kádereket is szinte teljes egészében átvette a hat évvel korábban betiltott SZERVEZETT MUNKÁS című szakszervezeti mozgalmi laptól, majd a FALU ÉS VÁROS, illetve FÁK-LYA című lapoktól, melyek a bevezetett diktatúra első évében, 1929-ben, alig néhány számot éltek meg.

Ez a terjesztő hálózat csaknem kivétel nélkül a párt tagjaiból és szimpatizálóiból állott. Érdeemes rámutatnunk, hogy amikor a sorozatos letartóztatások miatt városunkban átmenetileg szünetelt a párt szervezeti élete, éppen a NÉPSZAVA és a HÍD szerkesztőbizottságai közvetítették a párt utasításait a legális szakszervezetekben stb. tevékeny kommunista beállítottságú munkásaktivisták felé... A gyéren érkező magyar nyelvű illegális pártanyag (röpiratok, kiáltványok, sajtótermékek, marxista értekezések stb.) mellett a NÉPSZAVA és a HÍD volt

abban az időben az egyedüli hazai forrás, melyből terepi aktivistáink nemcsak megbízható eszmei-politikai ismereteket meríthettek, hanem a konkrét mozgalmi feladatok mibenlétét illetően is tájékozódhattak, noha ezekre sok esetben csak burkolt utalások történtek, hisz a cenzor szeme éberben ügyelt arra, hogy az ilyen jellegű írások ne lássanak nyomdafestéket.

A NÉPSZAVA, de különösen a hét éven át folyamatosan megjelenő HÍD terjesztése nálunk is komoly pártfeladat volt. Olyan feladat, melynek teljesítése egyben mércét is jelentett a forradalmi munkásmozgalom illetve a párt ügyéhez való hűség, ragaszkodás és kiállás tekintetében. Ez — ha tudjuk, hogy a terjesztés munkáját a főleg fiatalokból verbuválódó aktivisták teljesen ingyen, olykor anyagi áldozatvállalással végezték — igazán érthető és bizonyos értelemben ma is elfogadható kritériumot jelenthetne.

Mint ismeretes, a NÉPSZAVA 1936 második felében — hogy elkerülje a végleges betiltást — egy időre beszüntette megjelenését. Így mindaz, amit a terjesztéssel kapcsolatban elmondottunk, a következő években már csaknem kizárólag a HÍD-ra illetve utódjára, a VILÁG-KÉPRE vonatkozik.

A HÍD terjesztése érdekében 1938-ban különösen nagy erőfeszítések történtek vidékünkön. MAYER Ottmár, SIMOKOVICH Rókus és a szerkesztőség más tagjai sorra járták a járási székhelyeket és a fontosabb településeket, ahol HÍD-bizottságokat alakítottak. Ezek a bizottságok olyan egyénekből állottak, akik a politikai tevékenységből is aktívan kivették a részüket. Ha ma elemeznénk Felső-Bácska, a Tiszavidék, Bánát és Baranya HÍD-bizottságainak, terjesztőinek személyi összetételét, akkor közöttük találnánk az 1938—1941-es évek legkiemelkedőbb helyi és regionális pártaktivistáit. Nyilvánvaló tehát, hogy a HÍD terjesztésének feladata, de még inkább a folyóirat tanulmányozására alakított olvasó- és tanulócsoporthoz munkája, az e csoportokból kinövő pártmunkások nagy száma, ezek értékes forradalmi munkássága, a fasizmus elleni harc szervezésében való részvételük intenzitása, egyéni sorsuk vizsgálata stb. megdönthetetlen bizonyítékát nyújtja a HÍD közvetlen eszmei-politikai hatásának, forradalmasító mozgalmi szerepének.

A HÍD-at nálunk Topolyán mintegy 100 példányban adtuk el, de legalább tízszer annyian olvasták, ami nemcsak e folyóirat, hanem a Tito elvtárs főtitkársága alatt újjászervezett Kommunista Párt nagy befolyásáról tanúskodik. Az olvasók előtt ugyanis nem volt titok, hogy ki áll a folyóirat mögött. Bizonyította ezt számukra a megjelent írások eszmei-politikai platformja, melyet a kérlelhetetlen szigorral „örkődő” cenzúra ellenére, közvetett módon, kifejezésre juttatott minden sorában. Ilyen értelemben nem is volt dilemmája olvasótáborának. Ezért ragaszkodott oly állhatatosan munkásosztályunk és haladó értelmiségünk saját folyóiratához, annak szerkesztőihez, munkatársaihoz.

Mindezt figyelembe véve, ezért jelentett számunkra is tisztes feladatot a HÍD terjesztése. Nem is tétováztunk, amikor a bizományos értesített bennünket a folyóirat megérkezéséről. Haladéktalanul magunkhoz vettük a kijelölt mennyiséget és még aznap, a munkaidő letelte után, rendszerint este, felkerestük a már korábban beszervezett vásárlókat, és átadtuk a HÍD legfrissebb számát, mely ettől a perctől élni kezdte a mozgalmi sajtótermékek sajátos életét... Előbb elolvasta a

vásárló és családja, utána a legszűkebb baráti illetve mozgalmi kör (olvasó- és tanulócsoport), majd kézzől kézre járt az üzemekben, a búzaföldeken, cséplőgépeknél, a kubikosgödörben és mindenütt, ahol szomjazták a haladó gondolatot... Kézről kézre járt a folyóirat mindaddig, amíg el nem kopott, de addig mindenképpen, amíg a következő szám megjelent és elindult a már említett úton-módon, hogy elvégezze a magvetést az előző számok által kultivált, jól előkészített talajba...

Azután jött a nagy vihar, a fasizmus hódító-pusztító háborúja, mely 1941 tavaszán elérte hazánkat is. Horthy gyászos seregei — miután lerohanták a védtelen Bácskát, Baranyát és Muravidéket — megindították, rászabadították e területekre a magyarországi fehér terror két évtized alatt hírhedtté vált kémelhárítókat, azzal, hogy csírájában elfojtsák a népi ellenállást, a Jugoszlávia Kommunista Pártja által szervezett felkelést... Az áprilisi rémtettek után, a horthysták 1941 nyarán a népfelszabadító mozgalomra, a kommunistákra vetették magukat, s érthető, hogy közöttük is az első kegyetlen csapásokat az egykori HÍD-aktivistákra mérték. A HÍD szerkesztői, munkatársai és terjesztői közül — az ellenállási mozgalomban, a felkelés szervezésében való részvételük miatt — számosan az akasztófán, a kivégzőosztagok sortüzében, a börtönökben és haláltáborokban fejezték be életüket. És ez nem véletlen, mert Horthy politikai rendőrsége már 1919 óta szemmel tartotta többek között a jugoszláviai forradalmi munkásmozgalmat is, és rendszeresen adatokat gyűjtött e mozgalom vajdasági, elsősorban a magyar nemzetiségű aktivistáiról. Jól tudták, mit jelentett a HÍD a mozgalom számára, felismerték, hogy akik e folyóiratot írták, szerkesztették, terjesztették, cikkeit és értekezéseit magyarázták, azok végérvényesen elkötelezték magukat a társadalmi haladás, a népek testvérisége, a dolgozó osztályok felszabadítása, a marxizmus eszméi mellett, s mint ilyenek esküdt ellenségei a Horthyék által védelmezett osztálytársadalomnak, mindenekelőtt a hatalmának teljében levő fasizmusnak. Ezért törttek a HÍD körül csoportosuló munkás- és értelmiségi aktivisták életére, akikre most a HÍD 40-ik évfordulóján — a győzelmes szocialista forradalom által teremtett új öngazgatási viszonyok között — nagy szeretettel és megbecsüléssel emlékezik meg az egykori és a mai HÍD olvasótáborára.